

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Posudek vedoucího práce bakalářské práce z Historie

Autor: Petr Jančárek

Název práce a bibliografické údaje: Dimitrij Pavlovič Nikitin (1897–1968). Život ruského emigranta v Československu.

Autor posudku: Ondřej Vojtěchovský

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	velmi dobře
Koncepce a struktura práce	výborně
Práce s prameny	velmi dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	velmi dobře
Invenčnost a původnost	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

[Klikněte sem a zadejte text.](#)

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	velmi dobře
Poznámkový aparát	velmi dobře
Formální struktura práce	velmi dobře
Stylistická a jazyková úroveň	dobře
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Klikněte sem a zadejte text.

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Student zpracoval práci na základě jedinečného a dosud nevyužitého pramene, který představuje osobní fond ruského emigranta Pavla Dimitrijeviče Nikitina uložený v archivu Galerie umění v Náchodě. Tento fond obsahuje různé materiály dokumentující život tohoto ruského emigranta v Československu. Na jejich základě tak mohl student rekonstruovat Nikitinovy životní osudy v dětství a mládí v carském Rusku, účast v první světové válce a v ruské občanské válce na straně bílých a další životní etapy, které se odvíjely již v emigraci v Československu. Nikitinův pozoruhodný příběh podněcuje řadu otázek spojených s životem ruských emigrantů, jako jsou vztahy uvnitř emigrantské komunity, její hranice vůči okolnímu prostředí, politické i osobní loajality emigrantů uvnitř komunity i mimo ni či strategie přizpůsobování v exilu, který se ukazoval stále více jako nikoliv dočasný nýbrž časově neomezený.

Student dělí práci do chronologicky strukturovaných kapitol. V kapitole pokrývající dětství a mládí ukazuje na Nikitinův původ ve vyšší střední třídě carského Ruska, představuje jeho rodinné zázemí a také prostředí, v němž se utvářely jeho životní postoje a názory. V další kapitole se podrobně student věnuje Nikitinovým osudům na frontě první světové války. Povaha válečného deníku dává možnost nahlédnout na detailní informace o protagonistově bojovém nasazení i zraněních, nelze z něj však příliš rekonstruovat, jak osobně Nikitin válku reflektoval a jak se názorově vyvíjel. Podobně je tomu také v kapitole o občanské válce v Rusku, které se zúčastnil v řadách bílé armády. Lze tušit, že Nikitinovo společenské a sociální postavení jej spíše předurčovalo k tomu, aby se postavil v konfliktu na stranu proti bolševikům. Osobní svědectví o motivacích vstupu do bílých jednotek však pochází z doby o mnoho let později, kdy je Nikitin ospravedlňoval nutností zvolit si mezi velkorusky orientovaným vojskem generála Děnikina a ukrajinskými nacionalistickými silami. Tyto „válečné“ kapitoly se student snaží zasadit do širšího kontextu s pomocí výběrové sekundární literatury, což se mu poměrně dobře daří.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

V následujících kapitolách sledujeme Nikitina již jako emigranta v Bulharsku a následně v Československu. Dostupné písemnosti dovolují nahlédnout, jak úspěšně se mu podařilo společně s manželkou, se kterou se seznámil již mimo Rusko, společensky a ekonomicky etablovat. Po počátečních pokusech dokončit si vysokoškolské vzdělání dal Nikitin přednost podnikání, přičemž se zaměřil na obchod s uměním a starožitnostmi. Přitom se pohyboval nezdědkou i na hraně či za hranou zákona, zabýval se například prodejem pašovaných dokumentů. Částečně rekonstruovat se dá i jeho politická činnost v rámci ruské emigrace, které se účastnil nikoliv v rozhodujících pozicích, ale zároveň ne zcela zanedbatelným způsobem. Další dokumenty nicméně ukazují, že Nikitin rozhodně nebyl politickým emigrantem, který by se mentálně i fyzicky uzavřel v kruzích „imaginárního Ruska“, ale zdatně se pohyboval i ve společenských kruzích mimo emigrantskou komunitu. Petr Jančárek se pokouší nastínit, jaké byly tedy životní prostory tohoto emigranta a jaké v nich volil strategie přizpůsobení. Obraz, který podává, není jednoznačný. Jančárek se však neodvážil pokusit se na základě sekundární literatury takové emigrantovo jednání hlouběji objasnit. Nikitin tak v Jančárkově podání možná ne zcela spravedlivě vystupuje jako člověk veskrze pragmatický, využívající všechny své společenské kontakty především k osobnímu prospěchu a obohacení. Přitom bylo na místě se ptát, jak se vyvíjely emigrantovy životní perspektivy v závislosti na mezinárodním vývoji, situaci v Sovětském svazu i na dění v emigrantských kruzích. Nejednoznačně vyznívají také pasáže, které se zmiňují o Nikitinových kontaktech se sovětskou zpravodajskou službou, kvůli čemuž byl vyšetřován československou policií. I když se podezření nepotvrdilo, byl policejní záznam patrně důvodem, proč byl Nikitin po okupaci zatčen německým gestapem a uvězněn v koncentračním táboře. Bližší okolnosti zatčení a důvody uvěznění se však studentovi rekonstruovat nepodařilo. Konstatuje tak pouze na základě Nikitinových dopisů manželce, že i během svého věznění se snažil udržovat v chodu své obchodní aktivity. Další osudy za války zůstávají nejasné. Naopak je však zřejmé, že se v roce 1945 Nikitinovi podařilo nejen vyhnout osudu některých svých krajanů deportovaných do SSSR a odsouzených za protisovětskou činnost, ale prezentovat se jako oběť nacismu a zajistit si další život v Československu. Také po převratu v roce 1948 se Nikitin dovedl přizpůsobit. Přišel sice o své soukromé podnikání, ale dobře se uplatnil jako znalec starožitností a umění i v podmínkách nového režimu.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

V části práce pokrývající život v Československu konfrontuje student písemnosti z Nikitinova osobního archivu s dalšími prameny a literaturou jen minimálně. Práce je v těchto kapitolách spíše popisná a student tak neprojevil ambici zasadit své téma do širších kontextů.

Přednost práce spatřuji zejména v tom, že student pracoval s dosud nevyužitým pramenem. Potenciál tématu, který je pro poznání ruské emigrace v Československu zřejmý, využil jen v první, deskriptivní rovině.

Po jazykové a formální stránce není práce rozhodně bezvadná. Oceňuji však, že se student v tomto směru během její přípravy značně zlepšil.

Přes shora uvedené výhrady však předloženou práci považuji za odpovídající nárokům, které se obvykle kladou na bakalářské práce.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Klikněte sem a zadejte text.

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**

V Lublani, dne 19. května 2024

Podpis PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.